

2017: Πρώτοι σε πτυχία, πάτοι σε παιδεία;

/ [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#) / [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Το 2016 η απαξίωση παιδείας και επιστήμης συνεχίστηκε πολύ επιτυχημένα. Εκπαιδευτικοί σκυλοκαβγάδες ανάμεσα σε άσχετους υπουργούς, αυτόκλητους ιεραποστόλους και μέλη επιτροπών αγνώστων προσόντων μάς παιδέψανε για ασημαντότητες (π.χ. μαθήματα Θρησκευτικών). Πανάθλιοι κομματικοί στρατοί (αριστεροί και δεξιοί) ανέκαθεν φιλοδοξούν να κατσαβιδώσουν την παιδεία με μανδαρινικά νομοθετήματα. Θυμίζουν μανιακούς που θέλουν σώνει και καλά να ασκήσουν ευαίσθητη πλαστική χειρουργική με αλυσοπρίονο Μπλακεντέκερ. Εκεί αυτοί, επιμένουν «να επιδείξουν έργο».

Η επίδοση των Ελλήνων μαθητών φλερτάρει τον παγκόσμιο πάτο στην πρόσφατη εκτίμηση PISA και στα τρία εκτιμώμενα αντικείμενα (κατανόηση κειμένου, θετικές επιστήμες, μαθηματικά). Τα παιδιά των δημόσιων σχολείων βρέθηκαν στην 28η-29η θέση ανάμεσα σε 32 χώρες. Η επίδοση των ιδιωτικών ήταν σαφώς ανώτερη, αλλά τα καλύτερα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια εκτροχιάζονται σε πασαρέλες

οικογενειακού πλούτου παρά αξιοκρατίας. Ενδεικτικό παράδειγμα το Κολλέγιο Αθηνών, άλλοτε ναυαρχίδα της αριστείας. Μακρόχρονη δικαστική αγωγή κόστους 13 εκατομμυρίων δικαίωσε πρόσφατα τους Επιτρόπους του σχολείου στη Νέα Υόρκη αποκαλύπτοντας την στραβή πορεία που ακολούθησε το Κολλέγιο επί χρόνια.

Στα πανεπιστήμια συνεχίζονται ηρωικές προσπάθειες όσων ευσυνείδητων. Ο κρατικός προϋπολογισμός του πανεπιστημίου Αθηνών για λειτουργικά έξοδα έχει μειωθεί τόσο που αντιστοιχεί μόλις στο 0.5% των λειτουργικών εξόδων του Stanford. Με συνεχή συρρίκνωση, το συνολικό προσωπικό των 37 ΑΕΙ και ΑΤΕΙ είναι πλέον μικρότερο από ότι ενός καλού δημόσιου πανεπιστημίου, όπως το Michigan State και έχει δυσμενέστατη αναλογία καθηγητών-τεχνικού προσωπικού-διοικητικών. Απεγνωσμένες κινήσεις μπαζιανοποίησης: αντί να ενισχύσουν το τεχνικό προσωπικό, το ανακηρύσσουν σε διδάσκοντες-καθηγητές. Προκύπτουν πανεπιστήμια με 100 ακαδημαϊκούς στρατηγούς για κάθε στρατιώτη.

Δε φταίει ότι λεφτά δεν υπάρχουν. Απλώς, η χώρα έχει άλλες προτεραιότητες. Επί δεκαετίες, το κράτος ανέχεται (ή και διαγράφει) χρέη ποδοσφαιρικών εταιρειών, πολιτικών κομμάτων και τηλεοπτικών σταθμών. Ποσά ισοδύναμα με εκατοντάδες προϋπολογισμούς πανεπιστημίων διασπαθίζονται για να περισωθούν ως εθνικά κειμήλια ομάδες, ασύδοτα κόμματα και κανάλια του κάθε κανάλια. Και μόνο το κόστος των τελετών που έχει τιμήσει και όπου έχει τιμηθεί με χρυσά κλειδιά, μπάντες και παρελαύνοντες ο ολιγαρκής Πρόεδρος της Δημοκρατίας (πανεπιστημιακός σχεδόν ανύπαρκτος σε διεθνείς βάσεις επιστημονικών αναφορών) συναγωνίζεται φέτος τον λειτουργικό προϋπολογισμό των πανεπιστημίων Κρήτης, Ιωαννίνων και Πατρών.

Φημολογείται ότι οι καταλήψεις ελαττώθηκαν επί «αριστερής» (;) διακυβέρνησης. Πιθανότερο είναι ότι τα πανεπιστήμια πλέον βρίσκονται υπό μόνιμη κατάληψη. Καταλαμβάνεται το ήδη κατειλημμένο; Μαυρίζεται το μαύρο; Το φάσμα της κατάληψης ξεκινάει από την καντίνα και καταλήγει στην πρυτανεία. Οι αξιολογότετοι συνάδελφοι σε τμήμα όπου έδωσα ομιλία πρόσφατα με πληροφόρησαν ότι η καντίνα τους έχει μόνιμα καταληφθεί από κολεκτίβα. Όποιος θέλει, φέρνει τον καφέ του και τον ψήνει ο ίδιος. Χαριτωμένο. Στην άλλη άκρη της ιεραρχίας, κοσμήτορες και πρυτάνεις συμπεριλαμβάνουν ικανό αριθμό ακαδημαϊκών καταληψιών. Πρόκειται για κομματικά πουλέν και άλλα αξιοπερίεργα όντα. Καθόλου χαριτωμένο. Δυστυχώς, στα κορυφαία πρόσωπα της πολιτείας γενικότερα προάρχουν συχνά εξίσου αξιοπερίεργοι καταληψίες.

Ο αριθμός πτυχιούχων νομικής είναι επίσης ρεκόρ. Και μόνο η Θεσσαλονίκη διαθέτει περισσότερους δικηγόρους από ότι ολόκληρη η Σουηδία με 10

εκατομμύρια πληθυσμό.

Η φυγή επιστημόνων συνεχίζεται. Ελάχιστοι λαοί διαθέτουν τόσους κορυφαίους επιστήμονες, αλλά το 97% των κορυφαίων Ελλήνων επιστημόνων έχουν κάνει το κυριότερο έργο τους με διεύθυνση εργασίας αλλοδαπής. Αρκετοί εκλεκτοί συνάδελφοι έφυγαν πρόσφατα, άλλοι το σκέφτονται. Μένουν πίσω όσοι είναι στα αζήτητα και όσοι έχουν σοβαρούς προσωπικούς λόγους ή καθάροιμο ηρωισμό να πεθάνουν επιστημονικά στην πατρίδα. Θαυμάζω τους ήρωες φίλους. Την οριστική κατάρρευση δεν θα την αντιληφθούμε όταν συμβεί. Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα θα σβήσουν με υπόκωφο λυγμό. Ίσως έχουν σβήσει ήδη και ο λυγμός ήταν τόσο υπόκωφος που δεν ακούστηκε καν.

Η παραγωγή επιστημονικών δημοσιεύσεων με ελληνική διεύθυνση υποχωρεί διεθνώς. Πλέον το 2016 υπολείπεται 6% της Αιγύπτου (βάση Scopus) ενώ το 2005 ξεπερνούσε (αριθμητικά τουλάχιστον) Δανία, Φινλανδία, Νορβηγία και Ισραήλ. Γινόμαστε αμιγής τουριστικός προορισμός στην καλύτερη περίπτωση, αποτυχημένη μπανανία στην χειρότερη. Καμία από τις 600 πλέον αναφερόμενες επιστημονικές δημοσιεύσεις του 2015-2016 δεν είχε διεύθυνση κύριου συγγραφέα από ελληνικό ίδρυμα. Ένα θετικό νέο: οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ανέβηκαν στο 0,96% του ΑΕΠ. Ξεπεράσαμε την επί δεκαετίες συνοδοιπόρο Ουγκάντα, πλησιάζουμε Λιθουανία, Τουρκία και Μεξικό. Δυστυχώς ακόμα κι οι ελάχιστοι αυτοί πόροι κατευθύνονται συχνά σε πελατειακούς καταποτήρες. Στην καινοτομία, η Ελλάδα φιγουράρει μακάρια στην 146η θέση (επί 185) στην ευκολία να ανοίξεις νέα επιχείρηση.

Μηχανισμοί που θα μπορούσαν να μετεμφυτεύσουν αριστεία αποδομούνται. Χαρακτηριστικός ο παραγκωνισμός και οι εκτεταμένες παραιτήσεις σοβαρών επιστημόνων των Συμβουλίων Ιδρυμάτων. Η άκρως θεαματική επιστημονική ανεπάρκεια του προσωπικού όλων των κομμάτων αποτελεί εγγύηση: η αποδόμηση θα συνεχιστεί όταν κυβερνήσουν κόμματα που τώρα δήθεν υπεραμύνονται ψηφοθηρικά της «αριστείας». Ταυτόχρονα, η ανάδειξη στενόμυαλων εθνικιστικών τάσεων και η άνοδος κυβερνήσεων με αντι-επιστημονικές περγαμηνές σε χώρες με παραδοσιακά ισχυρή επιστήμη σκιάζουν την υφήλιο το 2017. Σε συνδυασμό με τον εντατικό διωγμό-αποξένωση από την Ελλάδα και την καταστροφή των τοπικών νησίδων αριστείας, οι επιστημονικές προοπτικές χειροτερεύουν και για τη χώρα και για τη διασπορά της.

Όσο η σωρηδόν παραγωγή πτυχίων συνεχίζεται, το αντίκρυσμά τους γίνεται περισσότερο αβέβαιο. Σε κάποια αντικείμενα υπάρχει μαζική μετανάστευση πτυχιούχων, όπως στην ιατρική, όπου η χώρα έχει περισσότερους ιατρούς ανά πληθυσμό παγκοσμίως (7 ανά 1000 κατοίκους) μαζί με την Κούβα. Παράλληλα ο

πληθωρισμός ιατρών εξελίσσεται σε κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Ενώ υπάρχουν ελλείψεις σε σημαντικές ειδικότητες, οι περισσευούμενοι ασκληπιάδες θα ασκήσουν συχνά αχρείαστη, επιβλαβή ιατρική λόγω βιοπορισμού ή αθέμιτης κερδοσκοπίας. Π.χ. παρά την οικονομική κρίση κάνουμε 3300% περισσότερες αξονικές τομογραφίες ανά 1000 άτομα από ότι η Νέα Ζηλανδία. Εξίσου αλόγιστη είναι η χρήση άλλων διαγνωστικών δοκιμασιών, π.χ. άχρηστα PSA που τροφοδοτούν πελατεία ουρολόγων και άλλων ειδικοτήτων. Άλλα παραδείγματα είναι η πολυφαρμακία σε ηλικιωμένους και άχρηστες χειρουργικές επεμβάσεις (π.χ. καισαρικές τομές).

Ο αριθμός πτυχιούχων νομικής είναι επίσης ρεκόρ. Και μόνο η Θεσσαλονίκη διαθέτει περισσότερους δικηγόρους από ότι ολόκληρη η Σουηδία με 10 εκατομμύρια πληθυσμό. Κι όμως, ο μέσος χρόνος που χρειάζεται για να τελεσιδικήσει δικαστική υπόθεση είναι 1580 ημέρες: είμαστε χειρότερα από κάθε άλλη ευρωπαϊκή χώρα και 155οι στον κόσμο. Άλλο ένα επιστημονικό επάγγελμα που το πλεόνασμά του δρα τελικά εναντίον του πληθυσμού.

Η Ελλάδα εξελίσσεται σε χώρα με πολλούς πτυχιούχους, αλλά χωρίς σοβαρά καταρτισμένους επιστήμονες εκεί που τους χρειάζεται για ό,τι τους χρειάζεται. Σε πολλά αντικείμενα, οι απόφοιτοι μπορούν μόνο να διδάσκουν φροντιστήρια για να οδηγήσουν άλλους νέους στις ίδιες σχολές και στο ίδιο αδιέξοδο. Άνεργοι, ετεροαπασχολούμενοι ή βλαβεροί για τους συμπολίτες τους.

Υπάρχει διέξοδος; Μπορεί, έστω τώρα, η Ελλάδα να επενδύσει σε σοβαρή παιδεία (θετική και ανθρωπιστική), επιστήμη και καινοτομία με αυστηρή αφοσίωση στην ποιότητα και με παντελή αποκλεισμό κομμάτων, ευλογημένων ιερουργών, ποικίλων ραδιούργων, δικτυωμένων εργολάβων και άλλων βδελλών; Δύσκολο, αλλά δεν υπάρχει άλλη λύση. Μπορούμε να επενδύσουμε ανεπιφύλακτα σε ανοιχτά μυαλά, πρωτοποριακή τεχνολογία και νέες ιδέες; Δύσκολο, όταν το ελληνικό κράτος αφιερώνει κάθε χρόνο 200 εκατομμύρια (βρέξει χιονίσει) σε μισθούς κληρικών και μόνο 10 εκατομμύρια (υπό αίρεση) σε υποτροφίες του ΙΚΥ. Όταν ακόμα και αυτές οι υποτροφίες πηγαίνουν κυρίως σε προπτυχιακούς με κριτήριο την «επιτυχή εξέταση τουλάχιστον του 65% των μαθημάτων του ακαδημαϊκού έτους». Επιβραβεύουμε δηλαδή όσους πέφτουν κάτω απ' τη βάση μόνο μια στις τρεις φορές. Πάλι καλά. Εδώ εκατομμύρια ψηφοφόροι επιβραβεύουν αυτούς που πέφτουν κάτω από τη βάση μονίμως.

Καθώς μπαίνει το 2017, εξακολουθώ να πιστεύω ότι η Ελλάδα έχει σαφέστατα τις δυνατότητες να γίνει παγκόσμια υπερδύναμη στην παιδεία και στην επιστήμη. Κάθε χρονιά όμως κάνουμε ό,τι μπορούμε για να μην πετύχουμε.

Εδώ που φτάσαμε, έχουμε δυο επιλογές πλέον. Να σβήσουμε και σαν χώρα με έναν υπόκωφο λυγμό. Ή να σοβαρευτούμε.

Πηγή: huffingtonpost.gr